

УДК 336.64

ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Брунько П. В.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Україна, Київ

У статті розглядається сутність фінансів та специфічні особливостей фінансових відносин, що притаманні підприємствам будівельної галузі. Автор досліджує окремі аспекти фінансів будівельних підприємств зумовлені особливостями будівельної галузі. Обумовлено доцільність виокремлення фінансових відносин інвестора та підрядника. Представлено дослідження специфічних рис фінансування, структури балансу, формування фінансових ресурсів, бухгалтерського та управлінського обліку, управління оборотним капіталом, формування прибутку будівельних підприємств. Виявлено, що у будівельних підприємств України оборотні активи переважають над необоротними, наявний низький рівень власного капіталу та довгострокових зобов'язань. У той же час проаналізовані дані засвідчують, що підприємства дотримуються золотого правила фінансування, тобто є достатньо фінансово надійними з точки зору забезпечення виконання зобов'язань.

Ключові слова: фінанси будівельних підприємств, фінансування будівництва, управління фінансами, структура балансу, золоте правило фінансування, будівельні контракти, бухгалтерський облік будівництва.

Брунько П. В. Отдельные особенности финансов предприятий строительной отрасли / Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана, Украина, Киев

В статье рассматривается сущность финансов и специфические особенности финансовых отношений, что присущие предприятиям строительной отрасли. Автор исследует отдельные аспекты финансов

строительных предприятий, которые предопределены особенностями строительной отрасли. Представлено исследование специфических особенностей финансирования, структуры баланса, бухгалтерского и управленческого учета, управления оборотным капиталом, формирования прибыли строительных предприятий. Выявлено, что у строительных предприятий Украины оборотные активы преобладают над необоротными, имеется низкий уровень собственного капитала и долгосрочных обязательств. В то же время проанализированные данные удостоверяют, что предприятия следуют золотому правилу финансирования, то есть является достаточно финансово надежными с точки зрения обеспечения выполнения обязательств.

Ключевые слова: финансы строительных предприятий, финансирования строительства, управления финансами, структура баланса, золотое правило финансирования, строительные контракты, бухгалтерский учет строительства

Brunko P. V. Certain features of finances of construction enterprises / Kyiv National Economic University, named after Vadym Hetman, Ukraine, Kyiv

The article deals with the essence of finance and the specific features of financial relations inherent in the construction enterprises. The author examines certain aspects of finances of construction companies caused by the features of the construction industry. The research of specific features of financing, balance sheet structure, accounting and management accounting, management of working capital of construction companies is presented. It was revealed that in most construction companies in Ukraine current assets outweigh non-current assets and exists low levels of equity and long-term liabilities. At the same time, analyzed data indicates that enterprises follow the golden rule of financing and are financially robust in terms of fulfillment of obligations.

Keywords: finances of building enterprises, financing of building, financial management, structure of balance, gold rule of financing, building contracts, record-keeping

Постановка проблеми. Будівельна галузь відіграє важливу роль в національній економіці, забезпечуючи робочі місця та засоби відтворення для домогосподарств та підприємств. Фінанси будівельних підприємств мають враховувати специфічні особливості будівельної галузі для того, аби максимально ефективно забезпечувати їх діяльність. Відповідно, питання специфічних рис фінансів будівельних підприємств є актуальним та вимагає ретельного дослідження.

Підприємства будівельної галузі залучають та використовують значні обсяги фінансових ресурсів, що визначає необхідність якісного дослідження особливостей фінансових відносин, які виникають в процесі будівельної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти фінансів підприємств та їх особливостей аналізуються у працях таких вітчизняних науковців як Буряк Л. Д. [3], щодо особливостей фінансів малих будівельних підприємств; Вознюк Г. Л., Загородній А. Г. [6], Василик О. Д. [10], Білик М. Д. [4], С. Мочерний С. В. [7], щодо сутності фінансів підприємств, їх значення та функціонування.

Вітчизняні та зарубіжні науковці також досліджували окремі аспекти фінансів підприємств. Специфічні аспекти організації фінансів були досліджені наступними науковцями: російський науковець Бурмістрова Л. М. [2] аналізувала галузеві особливості фінансів підприємств; особливості управлінського обліку будівельних підприємств досліджували Підлісна О. А. [8]; Гладченко Л. І. [5] вивчав особливості бухгалтерського обліку будівельних підприємств; питання фінансування будівельних підприємств було проаналізоване у працях Рибак А. І., Азарової І. Б. [9].

Незважаючи на значну кількість наукових робіт направлених на дослідження фінансів підприємств у цілому та окремих їх аспектів, не існує ґрунтовних праць спрямованих на виявлення особливостей фінансів будівельних підприємств. Враховуючи вищенаведене виникає необхідність аналізу сутності фінансів будівельних підприємств, а також галузевих

особливостей, що притаманні будівельним підприємствам в функціонуванні фінансів.

Метою статті є дослідження сутності фінансів будівельних підприємств та виявлення специфічних особливостей фінансових відносин, що притаманні підприємствам будівельної галузі.

Виклад основного матеріалу. Науковців, що досліджують проблеми фінансів підприємств, можна поділити на дві основні групи. Представники першої, наприклад Вознюк Г. Л., Єпіфанов А., Загородній А. Г.[6], вважають, що в основі фінансів лежать грошові відносини щодо формування, розподілу та використання грошових доходів та ресурсів у процесі відтворення. Інша група – Василик О. Д.[10], Білик М. Д. [4], Мочерний С. В. [7] – визначають фінанси як частину розподільчих економічних відносин, які опосередковуються грошима, оскільки фінанси є похідною від товарно-грошових відносин і відображають лише їх певну сферу – обслуговування конкретних видів руху грошових фондів, що включаються до фінансових ресурсів.

Відповідно, можна визначити, що фінанси підприємств – це сукупність економічних відносин, які опосередковують процес формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Такий підхід підтримують й вітчизняні економісти, зокрема Василик О. Д. [10, с. 4], Мочерний С. В. [7, с. 16-22], Вознюк Г. Л.[6, с. 468] та ін.

На основі вищезазначеного **фінанси будівельних організацій** можна визначити як сукупність економічних відносин, що пов'язані з рухом фінансових ресурсів, в процесі їх формування та використання для здійснення будівельної діяльності.

Проведене дослідження економічної літератури та статистичних даних дозволило визначити, що для фінансів будівельних підприємств характерні особливості, які проявляються в наступних аспектах:

1. Існування двох різновидів фінансових відносин: фінансів інвестора та фінансів підрядника;
2. Своєрідній структурі активів та пасивів будівельних підприємств;

3. Способах формування фінансових ресурсів будівельних підприємств;
4. Управлінні фінансами, зокрема управлінні обіговими коштами;
5. Специфічному бухгалтерському та управлінському обліку на підприємстві;
6. Формуванні та використанні прибутку.

Функціонування фінансів на підприємстві визначається організаційно-правовою формою, характером та сферою діяльності. Будівельна організація має свою фінансову структуру, яка відрізняється від такої торговельного або промислового підприємства. Це спричинене тим, що великі будівельні організації мають у своєму складі одиниці, що здійснюють проектування, інженерні дослідження, тощо. Також окремі будівельні підприємства можуть займатися виготовленням будівельних матеріалів, діючи в такому випадку як промислові підприємства.

Будівельні підприємства, як правило, працюють на договірних умовах за замовленням інвестора, який фінансує будівельні роботи. Відповідно, можна відзначити, що у процесі будівництва беруть участь два види фінансів: фінанси підрядника та фінанси інвестора (або замовника). [2, ст. 161]

Фінанси інвестора є сукупністю фінансових ресурсів призначених для фінансування витрат в новостворювані основні засоби, або такі, що реконструюються, розширюються або модернізуються. Джерелами інвестицій служать амортизаційні відрахування, прибуток від основної діяльності, прибуток від вибуття основних засобів, прибуток і економія від зниження собівартості будівельно-монтажних робіт, мобілізація внутрішніх ресурсів у будівництві, довгострокові кредити банку, асигнування з бюджету (у разі участі в державних або муніципальних програмах) та інші джерела (від продажу цінних паперів внески на основі пайової участі і ін.).

Фінанси підрядних організацій організуються, в основному, так само, як і фінанси промислових підприємств. Однак, специфіка виробничо-комерційного циклу обумовлює деякі особливості організації фінансів

будівництва. Важливу роль в управлінні фінансами підрядних організацій відіграє тривалість виробничого циклу, а також необхідність у передачі готового об'єкта замовникові за особливим законодавчо встановленим порядком. Процес передачі об'єкта не завжди завершується підписанням акту приймання-передачі. Найчастіше після підписання акта підрядні організації приступають до усунення недоробок (в основному, за свій рахунок), на що також витрачаються час і кошти, хоча об'єкт вважається завершеним. Окрім того, в будівництві прийнято встановлювати досить тривалий гарантійний термін, протягом якого підрядник зобов'язаний усунути неявні недоліки в разі їх виявлення.

Особливості фінансів підрядника обумовлюються нерівномірністю надходження виручки - основного джерела власних засобів підрядника, пов'язаною з тривалістю будівництва об'єкту та нерівномірністю потреб в обігових коштах, пов'язаної з відмінностями в матеріаломісткості і трудомісткості робіт на різних етапах будівництва. Наприклад, завершення будівництва скорочує споживання матеріальних ресурсів, а початок обробних робіт вимагає великих витрат трудових ресурсів.

Розглянемо **особливості структури активів та пасивів будівельних підприємств** України у порівнянні з підприємствами інших галузей реального сектору економіки за 2011-2013 рр. У результаті аналізу виявлено, що структура активів будівельних підприємств відрізняється від такої в підприємствах інших галузей. На протязі аналізованого періоду питома вага необоротних активів будівельних підприємств становила близько 37 %, в той час як оборотні активи становили близько 63%. Зазначені показники перебувають на рівні сільського господарства, та є відмінними від решти галузей. Зокрема рівень оборотних активів є значно вищим ніж у промисловості, транспорті та, навіть, галузі інформації та телекомунікації. Проаналізовані дані засвідчують, що твердження, що для будівельної галузі є характерним переважання необоротних активів є недостовірним. (див. рис. 1)

Рис. 1. Узагальнена структура активів підприємств реального сектору економіки України за 2011-2013 роки. (складено автором на основі даних [11])

Причинами виявленої структури активів підприємств будівельної галузі, на думку автора, можуть бути:

- значний рівень дебіторської заборгованості будівельних підприємств, що виникає внаслідок тривалих строків спорудження об'єктів та розрахунків за виконані будівельні роботи;
- накопичення запасів у вигляді будівельних матеріалів, конструкцій та деталей, обладнання до встановлення, малоцінних та швидкозношуваних предметів, тощо.
- високий ступінь зносу основних засобів будівельних підприємств;
- використання праці неофіційно працевлаштованих робітників, що зменшує показники за розділом незавершені капітальні інвестиції при спорудженні об'єктів.

Фінансування будівництва є складним завданням як для суб'єктів будівельно-підрядної діяльності, так і для кредитних інститутів, що пов'язано з рядом факторів:

- загальна специфічність галузі;
- високий рівень конкуренції і низькі вхідні бар'єри;

- високий рівень банкрутств;
- коливання доходів і відносно низька валова прибутковість;
- чутливість до зміни фаз циклу економіки і ринку нерухомості.

Будівельна галузь потребує значних інвестиційних ресурсів, пошуку ефективних джерел та механізмів їх залучення. [9, ст. 54]

Згадані особливості дозволяють віднести будівельну галузь до високоризикових, підвищуючи вимоги до репутації, активів і звітності з боку потенційних інвесторів і кредиторів і змушуючи сторону, яка надає фінансування застосовувати відповідні методи відбору суб'єктів.

Необхідно також відзначити, що для будівництва характерним є наявність такого додаткового джерела фінансування як іпотечне кредитування. Крім того, у будівельному секторі, на відміну від багатьох інших, діє потужний інвестор у вигляді держави, який може розпоряджатися значними обсягами фінансових ресурсів та надавати їх для фінансування великих будівельних проектів за невелику плату або навіть безоплатно в рамках реалізації соціальних проектів.

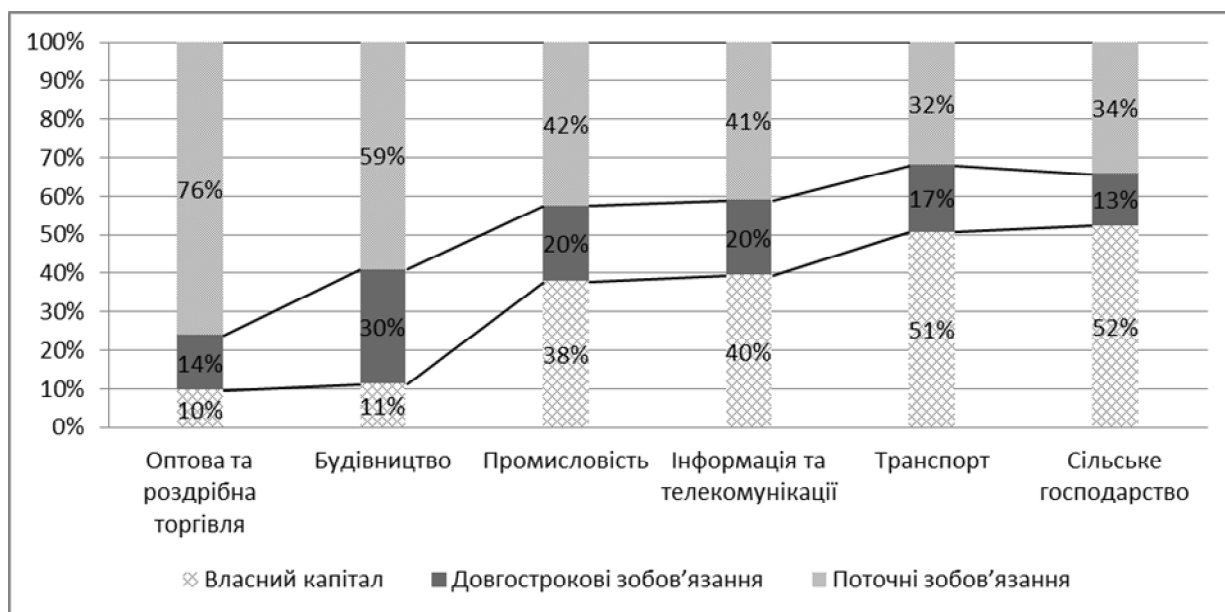
Будівельні підприємства на сьогоднішній день є фінансово нестійкими, про що говорять статистичні данні Держкомстату України, та аналіз проведений Підлісною О. А. [8]. У період з 2009-2012 роки підприємства будівельної галузі несуть збитки. Основними причинами цього, на думку Підлісної О. А. є висока дебіторська заборгованість та незначний власний капітал. За весь аналізований період відсоток збиткових підприємств має тенденцію до зменшення, але все одно залишається значним.

Фінансування малих будівельних компаній також має свої особливості. Дослідження проведене Буряк Л. Д. свідчить, що залучені грошові кошти складають значну питому вагу у загальній сумі фінансових ресурсів суб'єктів малого підприємництва. При цьому в структурі залучених грошових коштів важливою складовою є кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Особливо це стосується будівельних малих підприємств. У суб'єктів малого підприємництва, що діють у будівельній галузі, питома вага кредиторської

заборгованості за товари та роботи в загальній сумі фінансових ресурсів коливається від 70 % до 100 %. [3, ст. 372]

Аналіз **структури пасивів будівельних підприємств** та порівняння її з показниками підприємств інших галузей продемонстрував, що для будівництва характерна відмінна від інших галузей структура пасивів. Так, будівельні підприємства України у 2011-2013 рр. мали показник власного капіталу у структурі балансу на рівні 11 %, що, не рахуючи підприємства торгівлі, є найнижчим показником серед аналізованих галузей. У той же час, довгострокові та поточні зобов'язання будівельних підприємств становлять 30% та 59% структури балансу відповідно. Проведене дослідження демонструє, що будівельні підприємства надзвичайно залежні від зовнішніх запозичень, особливо короткострокового фінансування. Детальніше дослідження джерел фінансування діяльності будівельних підприємств буде проведене в наступних дослідженнях.

Рис. 2. Узагальнена структура пасивів підприємств реального сектору економіки України за 2011-2013 роки. (складено автором на основі даних [11])

Розглянемо структуру активів та пасивів будівельних підприємств з точки зору виконання золотого правила фінансування. Оптимальна структура балансу за даним правилом передбачає, що підприємство має таким чином

мобілізувати та витратити фінансові ресурси, щоб строки погашення зобов'язання відповідали ліквідності відповідних активів. Дотримання золотого правила фінансування забезпечує підприємство максимальним рівнем платоспроможності та ліквідності. Формально, золоте правило виражається наступними формулами:

$$\frac{\text{Довгострокові активи}}{\text{Довгострокові пасиви}} \leq 1 \quad (1)$$

$$\frac{\text{Короткострокові пасиви}}{\text{Короткострокові активи}} \geq 1 \quad (2)$$

Згідно дослідження будівельних підприємств за 2011-2013 рр., проведених автором, структура активів та пасивів наступна: власний капітал - 11%, довгострокові зобов'язання - 30%, поточні зобов'язання - 59%, необоротні активи - 37% та оборотні активи - 63%. Виявлена структура характеризує будівельні підприємства як такі, що дотримуються золотого правила фінансування. Відповідно, можна стверджувати, що для фінансів будівельних підприємств є характерним високий рівень ліквідності та платоспроможності. (див. рис. 3)

Оборотні активи – 63%	Поточні зобов'язання – 59 %
Необоротні активи – 37%	Довгострокові зобов'язання – 30%
	Власний капітал - 11%

Рис. 3. Узагальнена структура балансу будівельних підприємств України за 2011-2013 роки. (складено автором на основі даних [11])

Враховуючи тривалість виробничо-комерційного циклу у галузі, **потреба в обігових коштах** у будівництві дуже велика. В основному, вона покривається за рахунок авансів інвесторів, а також за рахунок довгострокових кредитів банків. Власний оборотний капітал у будівництві, як правило, невеликий і не

має тенденції до зростання. Для прискорення оборотності оборотного капіталу у будівництві рекомендується рівномірне по місяцях і рокам закладення будівництва нових об'єктів, і відповідно, здача готових об'єктів.

При плануванні потреби в оборотних коштах основний елемент «Незавершене виробництво» слід розраховувати з урахуванням коефіцієнта зростання витрат. Норматив оборотних коштів по незавершеному виробництву (ПН) розраховується за формулою: [2, ст. 162]

$$\text{НП} = 3 \times T \times K_{\text{нз}} \times \frac{C_{\text{пл}}}{C_{\text{см}}},$$

де 3 - середній розмір одноденних витрат за кошторисною вартістю, що виходить з річного плану введення в дію готових об'єктів; T - середня тривалість будівництва об'єктів в днях, включаючи час, необхідний для оформлення актів та їх оплати; $K_{\text{нз}}$ - коефіцієнт наростання витрат; $C_{\text{пл}}$ - планова собівартість будівельно-монтажних робіт; $C_{\text{см}}$ - кошторисна вартість.

Коефіцієнт наростання витрат, що виражає відношення незавершеного виробництва, що припадає в середньому на один з об'єктів, до кошторисної вартості об'єкта і визначається за формулою: [2, ст. 162]

$$K_{\text{нз}} = \frac{(Y_1 \times \text{СД}) + (Y_2 \times \text{СД}_1) + (Y_3 \times \text{СД}_2) + \dots + (Y_n \times \text{СД}_n)}{\text{СД} \times 100},$$

де $Y_{1,2,\dots,n}$ - питома вага витрат відповідного місяця або іншого періоду, через який запускається в будівництво кожен наступний будинок, в загальній вартості будинку або комплекту; СД - число будинків, що знаходяться одночасно в незавершеному виробництві, за якими зроблено витрати першого місяця (періоду) будівництва; $\text{СД}_{1,2,\dots,n}$ - кількість будинків, за якими зроблено витрати першого, другого і т. д. місяця (періоду).

Бухгалтерський облік діяльності підрядників. Згідно з П(С)БО 18 «Будівельні контракти» розрізняють два види контрактів, за якими може бути організований бухгалтерський облік контрактів будівельних підприємств:

- контракт з фіксованою ціною — договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним

контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції, що випускатиметься на об'єкті будівництва;

- контракти за ціною “витрати плюс” — договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді відсотка від витрат або фіксовані величини). [1]

Виробнича собівартість будівельно-монтажних робіт за будівельним контрактом складається з прямих витрат на виконання будівельно-монтажних робіт, які можна віднести до об'єкта витрат безпосередньо, та загальновиробничих витрат, які відносять до собівартості продукції. Під час формування виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт за будівельним контрактом до складу витрат, безпосередньо пов'язаних із його виконанням, включають також вартість робіт, виконаних субпідрядниками.

Не включають до виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт за будівельним контрактом витрати, пов'язані з операційною діяльністю будівельної організації:

- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- витрати на утримання (амортизація, охорона тощо) незадіяних будівельних машин, механізмів та інших необоротних активів, які не використовують під час виконання будівельного контракту;
- інші операційні витрати. [1]

До доходу від будівельного контракту генпідрядник включає всю вартість виконаних за будівельним контрактом робіт. До доходу від будівельного контракту підрядники (генпідрядники, субпідрядники) включають також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат, якщо існує ймовірність отримання економічних вигод і можлива достовірна їх оцінка. Кошти, одержані внаслідок застосування майнової відповідальності за порушення замовниками умов будівельного контракту, підрядник відображає у складі доходу від будівельного контракту. Суми сплаченої неустойки (пені) й відшкодування

збитків, зумовлених невиконанням або неналежним виконанням підрядником умов будівельного контракту, відносять на зменшення доходу від контракту.

Вартість підрядних робіт може визначатися шляхом складання **кошторису**. Кошторисна вартість робіт по об'єкту є договірною ціною. Виручка від реалізації визначається на основі підписаних актів методом нарахування. За довгостроковими договорами виручка може визначатися поетапно з урахуванням умовного доходу. Кошторисна вартість робіт по кожному об'єкту повинна покривати собівартість будівництва і створювати прибуток підрядної організації. Розрізняють три види собівартості в будівництві: кошторисну, планову і фактичну. [2, ст. 163]

Враховуючи особливості обліку доходів та витрат будівельного підприємства специфічним, є і **формування прибутку у будівництві**. Так дослідження проведене Гладченко Л. І. та Єрьоміна І. О. показує, що на даний час фінансовий результат від звичайної діяльності не є об'єктом оподаткування, а виконує тільки роль джерела сплати податку на прибуток, хоча за всіма нормативами визначеними діючих офіційних документів, наприклад, П(С)БО, фінансовий результат від звичайної діяльності – це балансовий прибуток (збиток) від всіх видів економічної діяльності суб'єкта господарювання. Існування двох видів обліку: бухгалтерського і податкового; призводить до того, що податок на прибуток становить від фінансового результату понад 50 %, в той час, коли згідно з Податковим кодексом ставка податку на прибуток у 2011 році була 23 %, у 2012 році – 21 %, а у 2013 році – 19 %. [5, ст. 112]

Висновки. Особливості фінансів на підприємстві залежить від характеру, сфери діяльності, а також від організаційно правової форми підприємства. На будівельних підприємствах фінансові відносини перебувають під впливом багатьох чинників, серед яких доцільно виділити дію природних та кліматичних факторів, структуру будівельної організації та особливостями діяльності (фінанси підрядники та фінанси інвестора; підприємства, що займаються будівництвом та підприємства що виготовляють будівельну

продукцію), специфічні відмінності фінансування житлового та промислового будівництва, масштаби діяльності підприємства та ін.

Підприємства будівельної галузі можуть функціонувати у якості замовника або безпосереднього виконувача будівельних робіт, що впливає на фінансові відносини такого підприємства. Здійснення будівельної діяльності визначає своєрідну структуру активів та пасивів будівельних підприємств – переважання оборотних активів над необоротними, низький рівень власного капіталу та довгострокових зобов'язань. У той же час проаналізовані дані засвідчують, що підприємства дотримуються золотого правила фінансування, тобто є достатньо фінансово надійними з точки зору забезпечення виконання зобов'язань.

Для будівельних підприємств є характерною значна потреба в обігових коштах, що зумовлює надзвичайно велике значення ефективного управління ними на підприємствах. Для прискорення оборотності оборотного капіталу доцільно рівномірно розпочинати та зводити будівельні об'єкти. При плануванні потреби в оборотних коштах рекомендується враховувати коефіцієнт зростання витрат, який враховує відношення незавершеного виробництва до кошторисної вартості об'єктів.

Бухгалтерський та управлінський облік на будівельних підприємствах зумовлює особливі методи нарахування та врахування витрат будівництва, відповідних доходів та прибутку будівельних підприємств.

У подальшому планується дослідження фінансування та кредитування будівельних підприємств як в цілому так і в розрізі окремих механізмів та інструментів, вивчення зарубіжного досвіду управління фінансами будівельних підприємств.

Література

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти". [Електронний ресурс]
Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>
2. Бурмистрова Л. М. Финансы организаций (предприятий): Учеб. пособие. — М.: Инфра-М — 2009 р. — ст. 161-164
3. Буряк Л. Д. Особливості формування фінансових ресурсів суб'єктів малого підприємництва / Л. Д. Буряк, А. М. Павліковський // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. — Спец. вип. : у 2 ч. — 2011. — Ч. 2. — Вип. 26. — С. 367–377.
4. Білик М. Д. Бюджетування у системі фінансового планування. / М. Д. Білик. // Фінанси України. — 2004. — № 3. — С. 97-109.
5. Гладченко Л. І. Щодо механізму фінансового результату і податку на прибуток підприємства будівельної галузі / Гладченко Л. І., Єршоміна І. О. // Науковий вісник Міжнародного Гуманітарного Університету - № 6 — 2013 р. - ст. 108-112
6. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. — 2-ге вид., випр. та доп. — Львів: Центр Європи, 1997. — 572 с.
7. Мочерний С. В. Сутність фінансів у контексті економічних відносин. / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. Я. Плахотнюк. // Фінанси України. — 2005. — № 3. — С. 16-22.
8. Підлісна, О. А. Фінансовий потенціал будівельних підприємств: формування та управління [Текст] / О. А. Підлісна, О. О. Подлесна // Ефективна економіка. — 2014. — № 5.
9. Рибак А. І Аналіз механізмів фінансування будівельних проектів в галузі житлового будівництва. Частина 1. Державні програми та фінансування /

Рибак А.І, Азарова І.Б.// Управління розвитком складних систем - 2014 - N 17 – ст. 52-60

10. Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. Посібник. / О. Д. Василик. – К.: Вища шк., 1997. – 383 с.

11. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання» за 2011-2013 рр. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References:

1. Pro zatverdzhennja Polozhennja (standartu) bukhghaltersjkojogo obliku 18 "Budiveljni kontrakty". [Elektronnyj resurs]

Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>

2. Burmystrova L. M. Fynansy orghanyzacyj (predpryjatyj): Ucheb. posobyje. — М.: YnFra-M – 2009 r. — st. 161-164

3. Burjak L. D. Osoblyvosti formuvannja finansovykh resursiv sub'ektiv malogho pidpryjemnyctva / L. D. Burjak, A. M. Pavlikovs'kyj // Formuvannja rynkovoji ekonomiky : zb. nauk. pracj. – Spec. vyp. : u 2 ch. – 2011. – Ch. 2. – Vyp. 26. – S. 367–377.

4. Bilyk M. D. Bjudzhetuvannja u systemi finansovogho planuvannja. / M. D. Bilyk. // Finansy Ukrajinu. – 2004. – № 3. – S. 97-109.

5. Ghladchenko L.I. Shhodo mekhanizmu finansovogho rezul'tatu i podatku na prybutok pidpryjemstva budiveljnoji ghaluzi / Ghladchenko L. I., Jerjomina I. O. // Naukovyj visnyk Mizhnarodnogho Ghumanitarnogho Universytetu - № 6 – 2013 r. - st. 108-112

6. Zaghorodnij A. Gh. Finansovyj slovnyk / A. Gh. Zaghorodnij, Gh. L. Voznjuk, T. S. Smovzhenko. – 2-ghe vyd., vypr.ta dop. – Ljviv: Centr Jevropy, 1997. – 572 s.

7. Mochernyj S. V. Sutnistj finansiv u konteksti ekonomichnykh vidnosyn. / S. V. Mochernyj, Ja.S. Larina, O.Ja. Plakhotnjuk. // Finansy Ukrajinu. – 2005. – № 3. – S. 16-22.

8. Pidlisna, O. A. Finansovyj potencial budiveljnykh pidpryjemstv: formuvannja ta upravlinnja [Tekst] / O. A. Pidlisna, O. O. Podljesna // Efektyvna ekonomika. — 2014. — № 5.
9. Rybak A. I Analiz mekhanizmiv finansuvannja budiveljnykh proektiv v ghaluzi zhytlovogho budivnyctva. Chastyna 1. Derzhavni prohramy ta finansuvannja / Rybak A. I, Azarova I.B.// Upravlinnja rozvytkom skladnykh system - 2014 - N 17 – st. 52-60
10. Vasylyk O. D. Derzhavni finansy Ukrainy: Navch. Posibnyk. / O. D. Vasylyk. – K.: Vyshha shk., 1997. – 383 s.
11. Statystychnyi zbirnyk «Diialnist subiektiv hospodariuvannia» za 2011-2013 rr. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>